

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 11 Februarie 1905.

Numărul 6.

Trei decenii.

Mercuri, sărbătoarea Intimpinării Domnului, se împlinesc trei decenii, de când Escelența Sa Preasfințitul nostru Mitropolit **Dr. Victor Mihályi de Apsa** a fost consecrat întru Episcop, prin împreună lucrarea fericiților arhieriei: Vancea, Pavel și Oltean.

Născut în comuna Iod din Maramurăș, sufletul său e plin de vechi tradiții de glorie românească, pe cari le păstrează cu scumpătate și în vreme ce-și face studiile în gimnaziile străine din Orade, Tirnavia și Cașovia, pentruca apoi însuflețit de aceste tradiții să poată lua drumul Romei, spre ași termina studiile la renumitul colegiu de Propaganda fide.

Reîntors în patrie avu rara fericire de a-și câștiga simpatia Episcopului Gherlei, neuitatul Vancea, care la depărtarea sa de acolo, spre a ocupa scaunul de Mitropolit, îl luă cu sine în calitate de secretar.

Povăluit de acest mare Archiereu, tinărul doctor în teologie și filosofie, are prilej norocos de a se deprinde și în greua ocârmuire bisericească, dar în acelaș timp prin însuflețirea și zelul întru a munci, câștigă și mai mult inima patronului său, care, îl recomandă de următor alui Oltean în scaunul vacant al Episcopiei Lugojului și la 14 Februarie 1875, când nu împlinise încă 34 ani, e ridicat la înalta și strălucita treaptă de Episcop român greco-catolic.

Mercuria viitoare credincioșii Archidiecezei mitropolitane vor sărbători în rugăciuni ferbinți acest frumos aniversar; preoțimea noastră va pomeni cu și mai mare pietate numele Mitropolitului la sf. jertfă, și noi toți ne vom ridică cu smerenie glasurile noastre spre tronul Marelui Părinte al tuturor, cerând binecuvântarea Sa în aceste grele vremuri pentru Mitropolitul nostru, ca să ni-l dăruiască întru zile îndelungate, în pace, întreg, onorat și sănătos, spre a îndreptă cu înțelepciune turma sa spre cea bună și folositoare.

Întru mulți ani dispunătorile sfinte!!!

CEI ȘEPTE.

(=) Sesonul electoral e aproape sfârșit, mai avem un loc, două de balotaj; încolo putem încheia bilanțul.

Tăberile electorale își numără trofeele, agună de pe câmpul luptei constituționale resturile, steaguri sfirțicate, candidați cazuți, speranțele isbândite și cele spulberate în vânt.

Foile ungurești publicând lista deputaților naționaliști, conglăsuesc întru a bagateliza reușita deputaților naționaliști lucru, care pe noi numai imbucura ne poate. Căci față de numărul de șapte deputați naționaliști, avem încă Vințul, Ighiul, Făgetul, Dobra, Șomcuta, Oena, Sebeșul etc, unde înfringerea noastră, a fost o înfringere pirhica — cea din urmă.

Am intrat în luptă abia în ceasul al unsprezecelea, când abia idealistii cei mai ultraști puteau să spereze o isbândă mai desăvârșită ca cea de astăzi.

În pripa cu care am infripat, în decurs de o săptămână abia, mișcarea electorală, a cărei teren trebuia pregătit cu ani înainte, am uitat că aveam a face cu un popor, care în chestiile electorale a fost cu desăvârșire lipsit de orice directivă ani de-arândul. Rolul înalt al pasivității, a fost interpretat în înțelesul cel mai prost al cuvântului, și inteligența — pasivă și în chestiile cari ar fi reclamat activitate — privia indiferentă la gloatele poporului, cari mergeau la urnă, mănate dinapoi ca o turmă de dobitoace.

Și iată că o săptămână a fost de ajuns, ca mii și mii din gloatele poporului, să se deștepte, să-și deschidă ochii, și în loc de a orbeca pe urmele bătute de atâta ani, să pășască mândri și cu fruntea ridicată în urma steagului albastru, pe care strălucia cu litere aurii numele candidatului român.

Și iată că o săptămână a fost de ajuns să ne convingă, că sângele apă nu să face, și că, ori-cât am fi de vinovați de neglijența educațiunii politice a poporului nostru, el s'a dovedit mai tare și mai puternic decât cum credeam; a stat ziua întregă nemăncat și nebeut, a zimbit în fața oricărei presiuni, și în fața urnei a spus frumos și cum se cuviue: „Să trăiască domnul cutare, că-i român ca și mine”.

Și, în spre sară, când bilanța electorală, după oscilațiunile obicinuite, să apropie de stabilitate, steagurile fluturau în aer, jucau alegătorii de mâini prinzându-se în horă, doctorul în drepturi ținea după cap pe badea Loader și plângeau cu toții de bucurie sau de năcaz.

Și cei, cari n'am avut fericirea de a ne putea valida votul într'un cerc cu candidat naționalist, îndată ce s'a făcut sară, așteptam, tremurând de emoție, rezultatul. În casină era vorbă mai puțină, biliardul nu mai era împrejmuit; priviam îngrigiați unul la altul, luam pentru a suta oară în mână foaia oficială pentru a constată ordinea votanților, combinam... și sârma telegrafică era mută, și telefonul nu să mai putea uza. Și când pe urmă ne-a venit vestea rea, s'a făcut o tăcere ca de mormânt. S'auzia pâlăitul flacării dela lampă, svâcșirea inimelor noastre — și noi stam întunecați, mușcându-ne buzele, și cel mai bătrân, și-a dat încet ochelarii, s'a făcut că și-i șterge, și și-a dus batista la ochi...

Era o înfrângere, două: Vințul și Ighiul, și în aceeași vreme sârma neîndurată, aducea și vești mai bune, reușite neașteptate chiar.

Am văzut lacrimi în ochi bărbătești; lacrimi de bucurie și de supărare.

Și cercam să-mi imaginez toate scenele sublime dela alegeri, scene improvizate așa de în pripă și cari totuș au știut să dea un rezultat așa de mulțămitor ca început.

Onoare vouă preoți și dascăli ai poporului, cari ați știut să faceti lucru de conștiință din votul ce la'ți aruncat în urnă; onoare ție, popor românesc, care în butul tuturor piedicilor, ai știut să fi mândru de candidații neamului tău, și să-ți spui ce aveai la inimă, în fața „domnilor”.

Voi însă, cari ați făcut mărfa de vânzare din convingerea noastră cetățenească — conștient ori inconștient — recunoașteți-vă greșala și întoarceți-vă până nu-i târziu.

Îndeosebi preoților nostri — cine le-a sugerat ideea nefericită, de a face pendentă distribuirea ajutorului de stat, dela votarea cu candidatul guvernului? Și care guvern ori-cât de absolutist ar fi acela, va subtrage subvenția preoților, adunată din a noastră a tuturor sudoare, pentru motivul, că el și-a

deprins cel mai principal drept de cetățean?

Aceste le spunem pentru sufletele vacilante, cari au crezut, că săvârșesc vre-o crimă în contra concepției de azi a „patriotismului“ din țara noastră, dacă votează cu candidatul naționalist,

Cât pentru aceia, cari au votat în contra intereselor poporului nostru din motive curat materiale — nu avem nimic de zis. Ei nu aparțin taberii noastre și nici să nu să întoarcă între noi, căci nu avem lipsă de dânsii.

Iar voi, cei șapte aleși deputați ai noștri (dacă Dumnezeu va vrea: opt sau nouă!) luați în mâni stindardul albastru și porniți sub egida lui sfântă în pomposul palat al țării.

Și spuneți:

că poporul românesc își iubește țara tot așa de mult ca aceia, cari ne trag la îndoială acest cel mai elementar sentiment cetățenesc;

poporul românesc își iubește tot așa de mult credința și limba, și că nu e aplicat a renunța la ele în schimbul ori-cărui sacrificii;

poporul românesc e măhnit, când vede că dragostea lui de limbă și de neam e considerată drept atentat în contra întregității statului

și cere să fie tovarăș nu numai la greutățile, ci și la drepturile celorlalți cetățeni ai țării.

Aceste să le spuneți.

Sunt multe de spus însă cadrul unui articol e așa de strâmt.

Voi aveți să intrupați aspirațiunile unui popor loial, care luptă deschis și

cinstit cu aparatul legal al constituționalismului.

Și dacă steagul nostru va fi ciuruit de gloanțe, rămâneți până la unul în preajma lui, căci aveți să dați seamă înaintea lui Dumnezeu și a neamului de flamură încredințată vouă!

CINE ÎNCĂLCEȘTE?

— pentru „Gazeta de Duminecă“ —

Di I. P. Lazar redactor la G. de D. în adevăr este isteț și bun încălceitor pe cum evident apare din „Observațiunile“ Dsale ce le face în „Răspunsul preotului D. Cionca“ zicând: „Nici o tagmă n'a reclamat sau protestat în contra celor șasă articoli; din contra cei mai luminați preoți și mireni ai noștri s'an bucurat că s'au zis odată aceeași apăsă pe inima fiecăruia dintre noi etc. Numai din tagma preotască s'au exprimat nedumeriri din partea unui preot în privința vazei și activității preoțești — vezi Doamne micșorate prin acei articoli“.

— Aceste apoi sunt încălcețuri cum să cade. Spune-mi și-mi dovedește Dle Lazar, ocupa-tu-va-ți în „Trebile Noastre“ și cu altă tagmă afară de aceea preotască? Cu care? căci afară de învătățori, în cari nici o vină n'ați constatat, de altă tagmă nici o pomenire. Cine dar să vă tacă re-criminări și protestări?

Cari sunt luminații aceia de preoți cari s'au bucurat de acei articoli? Fi bun numește-i căci suntem dedați a nu-ți crede încălcețurilor. Numai din tagma preotască s'au exprimat nedumeriri din partea unui preot zice Di Lazar. Acel preot sunt eu. Nici o cauză a-mi ascunde

numele. Nici o faptă n'am în viață de care să-mi fie prea greu, cu atât mai vârtos de procedura față de Dvoastră. Dar mă iartă, nu „nedumeriri în privința auctorității și vazei preoțești“ am avut și am eu.

Eu v'am trimis spre publicare „Reflexiuni“ detaiate, în cari am combătut, toate afirmațiunile Dvoastre vătămătoare și tentatoare la auctoritatea Bisericii gr-cat., arhierieilor și a clerului ei. Nu-ți fie greu a spune adevărul, că gazetar cinstit, cu demnitate serios ești Dta. Spus mai trebuia și aceea, că „reflexiunile“ acelea nu le-ai putut publica, pentru că nu puteau fi bine primite pe altariul Gazetei Dtale. Acesta e adevărul!

Apoi continuă Di Lazar: „Di Cionca sparge uși deschise apărând biserică, capii bisericii și preoțimea gr-cat., cari nu sunt atăcate etc. Iar, că articoli „T. N.“ nici au de scop, nici sunt fără de voie (atunci cu voie da) scriși așa, ca să propage nenuirea să discrediteze clerul, să-i micșoreze vaza etc. ne provocăm chiar la citațiunile Dlui Cionca“.

Spre dovedirea că sunt vătămătoare să-ți citez și eu Dtale:

I. Referitor la discreditarea Bisericii gr-cat.: „Orientalii au autonomia lor bisericească, care pe lângă toate scăderile ei și a oamenilor ce să folosesc de ea, stă-torește ceva directivă în conducerea materială și morală a bisericii, susține disciplina și tine calea la abuzuri și volnicii, adevărat fine biserică pe calea învătării, dar la gr-cat. nici absolutism sănătos, nici constituție modernă, ci caote oribil“.

Nu tind afirmațiunile aceste la deteriorarea bisericii gr-cat.? Nu sunt în biserică gr-cat. regule cari taie calea la abuzuri și volnicii? Nu însămnă punerea

FEUILLETON.

SĂRMANII.

— Max. Geissler. —

Acum e moartă, sârmana mititică! În câteva clipite satul întreg știa, că a murit. Celora cari vorbeau despre ea, ochii li-se umpleau de lacrimi, cari le cădeau pe față ca boabe de mărghăitar.

„E moartă“, ziceau. „Așa de bine, așa fără durere s'a stins mititica astă noapte! — Și bătrânul...?“

Da, la bătrânul se gândiau oamenii mai mult decât la adormita Irma. Ea îi fusese mâna dreaptă, — și apoi el e încă sănătos, deși era bătrân, și ea îi fusese ultima rază din soarele fericirii, care i-a lucit și lui oare când.

Și raza aceasta s'a stins acum, și ochii lui, cari numai arareori au fost luminați de vre-o slabă licărire a unor amărite lucruri, acum s'au tulburat și mai mult. Dar inima lui? — Cum a rămas acum această inimă, știam numai eu. Singură a rămas această inimă și frântă de durere, dar cu resignațiune în Dumnezeu.

„A murit, sârmana mititică!“

Așa mi-au zis și mie în ziua a treia după noaptea, în care își închisese pentru totdeauna pleoapele peste ochii săi albaștri, iar eu dând servitoarei un ban de argint, i-am zis:

„Du-i copilitei o cunună de roze albe! Ai auzit?“

Și când iarăși mă aflam acum singur în odaia mea, mă așezai răzîmându-mă într'un scaun, și ochi-mi rătăceau departe, prin văzduh...

Îmi veni iarăși în minte ziua aceea de primăvară... Era târziu după amiază. — Soarele încenuse a se scobori spre culmile dealurilor. Pe livezi se lăsase o ceață subțire, cum se vede adeseori plutind în sările de vară peste culmi îndepărtate, — și era plină de miros de flori.

Afară era lumină, o lumină dulce de raze aurii de soare; — afară își încercau aripile în primul sbor fluturii gaibini; — afară, chiar înaintea fereștii mele, se legăna un sticleț pe o creangă de cireș. Încetinel, sfîncioasă, ieșea verdeață nouă pe colinele înroșite. — Am ieșit apoi și eu afară și în desmerdarea razelor aurii inima mi-se umplu de desfătare.

Soarele se apropia încet de dealuri Din verdeața tină a sămănăturilor se ridicau vesele ciocârliile. — Prin brazde șopoteau scelicioase de argint, mii de isvorașe. Gliile sfărîmându-se se împrăștiu pe oguri: viața încolțită le făcea să se sdrobească.

Am ajuns acum departe, afară din sat. O potecă îngustă alergă pe țărnișul pârâiașului.

Și, ascultă! Din păduricea de arini se aud, triste și înduiegetoare suspinele unei harfe și dureros se legăna prin aerul limpede de primăvară.

Pe lângă mine lunecă ușor pârâiașul deasupra mea se legăna cântând ciocârliile, — iar aceste tânguiri de harfă plutiau pe aripile durerii; în ele părea că e vărsat tot amorul unui suflet întristat... Lin treceau sunetele prin pădurea înmugurită.

Cântarea a încetat acum, și din tufșii ei o copilă; în mână avea un mănușchiu proaspet de viorele.

„Mai ascultă una, Dle: tata cântă!“

Copila tăcu apoi, privind-mă lung cu ochii ei albaștri, cari imploran: „Îndurare!“

După tufșii, răzimat de un trunchiu de arin, stătea un moșneag Avea palărie lată, în felul cobzarilor, așătată tare pe frunte. — Pe pept li cădea bogată și argintie barba. Copila mă privea când sfioasă, când veselă, căci spera o mică răsplată pentru harfa moșneagului. — Acesta, ridicându-si harfa, începă din nou. Degetul luneca ușor pe coarda; în urma lui se deslipeau de pe coarde tonurile. Îndrăznețe ca strigătele sticleților din brădet.

Tot mai moale apăta arcul pe coarde, tot mai lin suna cântecul, și în urmă încetă legănându-se iarăși în aerul curat al primăvară, dureros, ca toamna de adio a privighetoarei.

— „Domnule!“ zise moșneagul, după ce găta cântarea. „Dle. iartă-mă, căci t-șm cântat ca unul căruia soarte i-a zdrobit inima. Dta ar fi trebuit să auzi o arie de acele, de cari cântam, precând umblam ca lăutar prin țară, și sara adunam sub teiu pe toți cari își puteau purta picioarele în boră. — Dar și astăzi cântarea mea s'a schimbat în suspin — — — tot așa e acesta, decând s'a stins steaua fericirii mele...“

Vezi copila aceasta: mi-e nepoată și-i orfană. Numai pe ea mi-a mai lăsat-o ursita pismășe...; sunt ani decând m-a ajuns, și mi-a luat totul, totul, și ni-a frânt speranța și mi-a răpit, credința...“

(Va urma.)

în relief a bisericii gr.-or. față de cea gr.-cat. când după Dvoastră: una e pe calea înaintării cealaltă caote oribil? La aceste trei întrebări răspundă Dl Lazar deschis și fără încălcături și atunci mă va convinge, că n'au de scop deteriorarea bisericii gr.-cat. și nu e vătămătă prin Dlor.

II. Referitor la arhieriei nostri: „Fiecare Episcop numai de aceea are griji ca să fie bine înscris la Roma, apoi în dieceză face cum vrea el; puțin sau nimic nu-i pasă de auctoritatea Mitropolitului” încă una „În conerențele episcopatului rom.-cat. episcopii gr.-cat. țin chiar disertațiuni, recomandându-se din răspuneri puternicilor și dând probe de aplicare la contopirea bisericii mici și sărace gr.-cat. la cea mare și bogată rom.-cat.” Nici aceste nu sunt vătămări pentru arhieriei nostri? Dacă nu ești răpit în sferă de dragostea către biserica gr.-or. — fi bun privește în câteva momente cu ochii sufletului la mărețele instituțiuni fondate de Arhieriei nostri de pie memorie Vancea și Pavel, la Blaj și Beiuș și-ți trage de samă: oare numai acel scop sublim au nutrit acești episcopi să fie bine scrși la Roma ridicând mărețele institute culturale? nu acela de a fi bine scrși în inimile și sufletele neamului român? „Probe de aplicare la contopire au fost și sunt faptele lor? — Ca gazetar bine consumat în toate trebile noastre, fi bun numește-ne un singur episcop gr.-cat. dela Unire încoace, care s'a dovedit de aplicat la contopire?”

III. Referitor la cler: „Nu învață azi în teologiile moderne *prudență pastorală* *devotament pentru sublima lor chemare* și *iubire pentru fii sufletesti*. Teologii nostri în genere — onoare puținelor excepțiuni — nu ies din teologie pătrunși de spiritul și însuflețirea apostolică etc. ci mai mult înșătați de câștig, pătrunși de spiritul nestor întreprinzători sau arândași etc. *Mulți își implinesc agendele numai ca sarcini moleste*. La conveniri preoțești de loc nu auzi desbătându-se proiecte apartinătoare sântei lor chemări etc.”

Nici prin acestea nu e atacată vaza și demnitatea preoților gr.-cat. Dle Lazar? A fi preot imprudent, lipsit de devotament, chemare și iubire pastorală cum ne degradați; — în genere a fi înșătați numai de câștig, de spirit nestor și arândași, că și agendele ni-le împlinim numai ca sarcini moleste fără nici o fervoare — nu înșamnă mai mult, cu mult mai mult că vătămare simplă? Nu vezi și cunoști Dta, că ai intrat chiar în sanctuarul sufletelor clerului gr.-cat. și faci ce nu-i iertat nici unui confesar să facă: descoperiri neiertate.

Să mai citez: „Abia vei afla în ținuturi vaste și întregi senatul bisericesc constituit după toată regula. Cauza este că preoților gr.-cat. le place absolutismul, nu pot suferi păreri pe lângă a lor — mai bine oarbecă ani de-arândul cu câte un curator pus și ignorant. Urmarea este: *impuținarea averilor bisericești* etc.” Și aceste afirmațiuni sunt adevărate? Numește ținuturile acele vaste și întregi unde s'arbecă cu curator pus an de-arândul, căci la din contră rămâi: istețincălcitor. Apoi deoarece Dta nu numai ne concezi, ci chiar ne provocă „să nu ne ținem numai de cele pusă negru pe alb, ci să cercăm scopul” mă folosesc și de această grațioasă concesione.

Urmarea oarbecării cu curatoarele pus e: *impuținarea averilor bisericești* — așa constatați Dvoastră. — Scopul acestei constatări pentru noi preoții este de a ne arăta în lume ca pe: defraudatorii banilor bisericești. Nici asta nu-i vătămare? — Și încă în ținuturi vaste și întregi — mulți sunt dară cari în fața ignorantilor curatori: *impuținează banii bisericilor*.

Să mai citez vorbe drăgălașe la adresa clerului gr.-cat.: „Ua cismaș își respectează tagma. Cei mai mulți (oare?) preoți gr.-cat. nu fac mult dintr'altor etc. — Mulți (oare?) nu-și grijese exteriorul nici când merg la altarul Dlui, alții (câți?) produc în biserică scene ordinare de stradă” etc. Apoi vorbind despre învățământ și inspecționarea aceleia: „În locul preotului nu arare-ori umbliă bivoliului la școală și inspecționează lucrul învățătorului și a elevilor lui”.

Chiar dacă am admite că aceste ar fi adevărate — pe cum nu sunt — tot cuvințios, vorbe serioase sunt aceste? Apoi spuni, că preoții își duc fetițele la școală la călugărițe. Dar oare nu și le due și mireni? Dar ce rău li-se întâmplă? Cine, când și unde s'au miruit chiar a două-oară? Nu știți Dvoastră că nu avem atâtea școli ca să ne poată cuprinde toți fiii și fetele? Dvoastră știți un caz întâmplat în Stirciu și altul în Halmaj și din aceste face-ți atacuri generale la onoarea clerului. Dacă voți — și vă simțiți chemați a face servitii bune clerului gr.-cat. pe cum voți, ceea ce apare din expusele, rogu-vă: zbicuiți pe cel vinovat fără cruțare, dar apelez la onoarea Dvoastră ca fii a bisericii gre.: dați bună pace santuarelor sufletelor nobile, cruțați Arhieriei nostri de vătămări și suspiționări deșerte iar de Biserica gr.-cat. nu vă atingeți cu hulă urită lui Dumnezeu!

Și acum Stimate Dle Lazar: Spune-mi mie nu fratelui Cionca pentruce am făcut protest, căci eu am fost primul? Pe mine nu mă poți învinul nici cu boicotare, căci pe cale privată ți-am garantat: că nu voesc moartea păcătoasei G. de D. ci doresc pocăirea ei! Dta ai gazetă, pentruce apuci a răspunde în „Unirea”? Ai voit a te convinge despre ospitalitatea uniților? Așa-că sunt mai ospitali ca Dta, sufăr și părerile altora?

Ași dori-că dacă mai ai ceva de zis și la aceste, să o faci în G. de D. și să fi așa de grațios și ospital a ne permite apoi și nouă preoților gr.-cat. cel puțin apărarea onoarei noastre atacate pe nedreptul și în chestii bisericești și de ale tagmei noastre să nu ne respingi câte cu o epistolă privată în cari ne numești „provocatori nechemati”!

Fie ca din hărțuelile aceste să ne aflăm toți oameni cinstiți, pretini buni iubindu-ne și mai mult ca până acuma!

Suimal la 2 Februarie 1905.

Vasliu Pop
preot.

Catolicismul în politică. „Tribuna” din Arad. în Nr. 12, are un articol scris în materie predilectă. Cetind primele șiruri, am observat că scriitorul e ortodox, și declarațiunea pusă la călcăiul articolului o credeam de superflua.

S'a scris acest articol, să se măngească hârtie; s'a scris ca să se arunce cu noroiu, nu în contra persoanelor, cari, durere, nu-și știu da samă de interesele popoarelor străine de neamul lor, și în contra credinței la care aparțin!

Tot articolul e confuzie!

Conține sfatul de-a să despărți de Roma, de-a acuza pe Ill. Sa Episcopul Radu, de-a scuza pre Cuvioșia Sa vicarul Mangra, de-a acuza pe clerul rom.-catolic că a ajutorat și a contribuit la căderea lui Tisza, amestecând inomisibili iesuiți, predilecți „Tribunei”!

Că slovacii urma-vor sfatul dat de „Tribuna” de-a să face greco-orientali, și decreta-vor a să învoi să fie sub ocrotitoarea și părintească enută a tătucului, ori sub luminațoarea și ciomăgeasca dragoste a patriarhului ecumenic, supus și el în toate următorului lui Mohamed? Asta nu o știu! „Tribuna” o va ști mai bine; căci ea dă lecții slovacilor, neavând lipsă de nimic!

A să provoca la Ill. Sa Ep. Radu, și după varie acuze, provenite doară de acolo că în locul lui Mangra a ajuns Butean în parlament, a arunca vina pe greco-catolici că au trântit pe Dr. Vasile Lucaciu, e un lucru foarte urât!

Doară în Arad s'a stricat tot ce s'a făcut în Sibiu în afacerea candidării de deputat. E lucru public și notor că nu în Orade nici alt undeva s'au făcut expectorațiuni vrednice de cei mai mari dușmani ai neamului Român, și cari a le reproduce greco-catolicilor li-e rușine cu toate că au venit dela aceia, cari sunt în curtea episcopescă gr. or. din Arad! Greco-orientalii înșiși s'au scârbit, ear noi rugăm pe cei din Arad, cari au avut parte în uricioasa afacere a să ascunde, a tăcea, și nu a să jura ca nește susținători ai cauzei naționale, căci deja de mult o tărăie în noroiu!

Referitor la naționalismul Păr. Mangra, devenit vicariu, ni-e cunoscut cum sunt validitate și puse în practică punctele programului național, și pretensiunile naționale cum sunt apărare! Păcat e să le scormonim!

„Tribuna” în loc să indemne clerul nostru a imita clerul maghiar catolic, să năpus-tește în contra acestuia, și nu observă că prin articolul ei ajunge la rezultatul tocmai contrar! Nu numai că nu propagă ură în contra catolicismului, ci îndeamnă pe tot pricepătoriul la luptă de emulație, și-l face de doios esclamă: Oare de ce nu avem și noi atare cler, care să nu să lase infricoșat, corupt? Oare de ce nu sunt și la noi iesuiți, cari să meargă din casă în casă, să indemne temelle să nu lase pe bărbații lor a să vindepentru câțva arginți de a lui Iuda?

Că primatele Card. Vaszary, maghiar fiind, este șovinist pe terenul politiceii maghiare, nu ne surprinde și nu ne gândim a ataca biserica catolică, fiind vorba numai de o persoană, pe cum nu ne am gândit a sdrobi biserica neunită, fiindcă numai cu votul mitrop. Miron, a trecut prin casa magnaților proiectele de legi bisericești. Ne surprinde și doare susținerea din partea ortodocșilor spre exemplu a lui Vanceș și boicotarea părintelui Lucaciu.

Domnii ortodocși cari scriu articoli în contra catolicilor, să măture mai înainte în pragul lor, apoi să vorbească!

De altcum e știut cât e de consequentă „Tribuna”, și nici în rândul acesta dela calea apucată nu să poate depărta!

Articolul prim e în contra catolicilor și a catolicismului, sub acesta, în locul foitei reproduce din ziarul „L' Européen” o scrioare a Dlui Orescu, unde să arată rezultatele mari și frumoase (sic!) cari să pot câștiga sub oblăduirea ortodocsului patriarh, dela care să inspire toate celelalte biserici autocofale-ortodocse! Păcat de celce n'a cetit!!!

Ar fi o comparație foarte folositoare! S'ar vedea unde ajung popoarele oblăduite după sistemul ortodocs!

CORESPONDINȚE.

„PORNIRE CONDAMNABILĂ“.

Pe cum ați binevoit a lua notiță în Nr. 4 al prețiosului ziar „Unirea”, noua foită „Deșteptarea” din Brașov în primul număr din anul prim al existenței sale, a ținut să mă ia la refec sub titlul „Pornire condamnată” și pe mine, care prin nici o faptă de ale mele de până acum nu am meritat aceasta „mențiune“.

Am trimis deja răspunsul meu redacțiunii numitului ziar — iar întru cât despre notița pătimasă din el s'a luat act — și în Unirea, și deci On. public cetitor al ei ar putea fi pe dreptul nedumerit privitor la faptele mele pentru care pseudonimul „or” mă atacă din tuiă, așa numai din chiar senin cu atâta patimă, cred că este în interesul de obște a să ști de toată suflarea starea faptică a lucrurilor din care ori ce om de omeuie va putea însuși-să-și facă concluziunea.

Anticip că sunt silit a spune cele de mai jos numai în urma pătimăsei provocări a ziarului Deșteptarea, care a ținut să se illustreze cu asemenea atac necălit și de rea credință chiar în numărul său de probă.

S'au implinit deja 8 ani de când Venerabila mea superioritate bisericească m'a numit ca catechet al tinerimii studioase dela toate institutele din filia gr-cat. Brașov a cărei administrație mi-a încredințat-o tot atunci. În acest interval de timp relativ lung mi-s'a dat ocaziune de atâtea ori să mă conving de „toleranță” și „imparțială judecată” a unor persoane — sus puse din albăstrimea română gr-ort. (onoare excepțiilor) brașoveană. Nici odată n'am făcut capital din lucruri cari de altfel ar fi meritat să fie debătute în publicitate; nu, ci m'am mărginit a-mi vedea de oficiul meu, cercând a convinge pe ori și cine că un preot român unit știe să se ridice peste așa numite „întăpături vremelnice confesionale”. Să va vedea mai la vale că nu degeaba am cualificat de „întăpături” acte pe cari le-am rătăcut chiar numai și numai din punct de vedere ca să nu să pună oleu pe foc atunci când să poate cu oare care abnegațiune, evita aceasta. Trebuie să permit spre orientarea tuturor, că în Brașov noi gr-cat. nu avem biserică proprie, deși numărul sufletelor după chiar conscrierea civilă din 1900 este 912 inclusive cei aproape 300 de ostași garnizonați într'nsul. Adecă,

credincioșii gr-cat. nu au loc de rugăciune propriu, și nici barâmi o capelă modestă unde să primească mângăere sufletească cel puțin la zile mari. De acest lucru să va mira desigur ori și cine, mai vârtos, că în Brașov — pe cum să știe — sunt chiar câteva persoane fruntașe, și totuși așa este. Excesiv de marea susceptibilitate a fraților neuniți din acel oraș, a făcut pe uniți să stea pe loc, cum am zice să nici nu cuteze a încerca ceva în direcțiunea aceasta. Că au făcut bine așa sau n'am făcut bine urma va arăta, destul că, dacă este să credem modul cum unii dintre neuniți judecă lucrul, uniții n'ar avea pentruce să nici chiar cugete la efeptuirea unui lucru care este pentru altă suflare omenească foarte natural și de sine înțales adecă așa avea unul fiecare propria sa casă de rugăciune, pe cum o și au în Brașov toate celelalte confesiuni recunoscute de legile patriei noastre.

Articolașul — scris cu tendință pronunțată agitatorică contra fruntașilor români uniți din Brașov — în „Deșteptarea” numărul prim și poreclit: „Biserica unită în Brașov?” este o dovadă nu să poate mai eclatantă despre aceea ce am spus mai sus.

Cu toate acestea un număr de suflete relativ destul de mare își are și el lipsele-sale sufletești cari nu pot fi trecute cu vederea și înăbușite cu forța și nici duse în direcția arătată de „Deșteptarea”, ba din punct de vedere românesc e chiar o greșală neiertată amânarea procurării unui loc de rugăciune fie cât de modest, căci credincioșii gr-cat. veniți din alte părți și mai ales din părțile săcuești pe cum și măestrii din părțile nordice ardelenne până la unul să perd cu toții dar nu să duc acolo — unde neașul pretins ortodox cronicar la „Deșteptarea” — ar dori, adecă în cele 4 biserici gr-or. din Brașov, ei să pierd în alte biserici și mai cu samă în cea reformată, despre ce mai bine cred că va admite ori și cine — numai subscrișul are mai multă cunoștință.

Începând cu anul 1904 — dupăce fostul capelan militar în Brașov Cl. Dr. Teodor David a fost permutat în Bosnia — mi-s'a încredințat mie din parte competentă îndeplinirea de serviiți spirituale și pe sama tuturor ostașilor din numita filie Brașov, cari pe cum să știe, trebuie să asiste în fiecare lună cel puțin odată la serviițiul divin după propriul rit.

Ce era acum de făcut? Nici biserică, nici capelă gr-cat. în Brașov nu există, unde era să se țină s. liturgie pentru ostași afară de biserică rom-cat. unde ostașii și mai înainte sub capelanul militar Dr. David erau obligați a merge? Las, că chiar în rescripta de încredințare a mea era expres indicat ca să țin pentru ostași serviițiul divin în biserică rom-cat. parochială, dar nici că era posibil alt undeva. Având încuviințarea forului meu competent superior, începând cu anul trecut 1904 am ținut aproape în fiecare lună serviițiul reglementar pentru ostași iar lucrul acesta abia a fost așteptat din partea unor credincioși uniți și au și început

să ia parte la s. slujba îndeplinită de mine în biserică sus pomenită rom-cat. Era deci lucru de sine înțales că dacă odată s'a ajuns până aici să-mi țin de cea mai elementară datorință a „îndrăzni” — cum să exprimă pseudonimul în „Deșteptarea” ca, pe câtă vreme eu sunt și catechetul și părintele sufleteș al elevilor gr-cat. nu numai dela școlile române, ci dela toate școlile din Brașov, să-i adun și pe aceștia la s. liturgie celebrată de mine și la timpul prescris mărturisindu-i deodată și cu alți parochieni, cari doreau să facă acest prea frumos lucru să-i și cuminec.

Pentru asta și singur numai pentru atât — s'a năpustit cu atâta fanaticism cronicarul „Deșteptării” asupra mea invinuindu-mă că: „mi-am uitat de cea mai mare și sfântă datorință” și că „am desconsiderat cele mai înalte sentimente ale credincioșilor mei” adecă, vezi Doamne, uindcă am ținut serviițiul divin în biserică rom-cat. după propriul rit al meu și al parochienilor, ostașilor și elevilor uniți din Brașov. Pentru asta mă invinovătește că am pornit contra bisericii gr-ort. din Brașov cu tendințe proselitiste papistașe — deși bine știe cronicarul „or” că eu nu sunt preot papistaș și deși nu poate, ba nici nu cearcă a aduce vre-o probă că eu am convertit la biserică mea — nici chiar în cazul acesta nu aş merita atâta reproș — pe vre un gr-ort. din Brașov. Cronicarul „Deșteptării” în fierbânta sa uită să fie consecuent cel puțin, căci mai jos tot în acel articol spune că: „fără ca între aceștia (adecă între credincioșii gr-cat.) să se fi aflat vre unul care în fața acestei îndrăzneli să-și fi ridicat glasul său și să protesteze”, iar în articolul „Biserică unită în Brașov, scris de un anumit „or” u tându-și să citească că e scris: „vedem pe uniții fruntași (cărora cronicarul să simțește în drept a le da un ghiold) mergând la biserică papistașă, cu femei, copii, soții de profesori gr-ort. (dar soțiile unite) școlari, soldați, ucenici, meseriași etc, cari să și cuminecă acolo, pe câtă vreme în Brașov există (vezi ce e buba dlui cronicar) patru biserici românești” (gr-or. firește toate): Așa dar cum pot eu fi vinovat de violență contra credincioșilor mei? Dar să zic m, deși nu admitem, că au fost chiar forțați despre ce las, că pseudonimul nu poate probă, dar în veacul nostru e chiar neverosimil, ba chiar ridicol a și vorbi, ce-l împoartă pe Dsa? Ori dsa este superiorul meu? Ori are drept să mă disciplineze?

Dsale și ziarului Dsale, puse exclusiv pe bază confesională gr-or. pe cum apare din cuvântul program al lui, nu-i recunosc nici barâmi competența de a discuta aceasta, căci „Deșteptarea” așa pe cum este, nici de cum nu-i expresiunea opiniunii publice ci expresiunea unei clice căzute dela conducerea bisericii s. Niculae din Brașov, care clică acum s'a pus pe lucru să aducă „țara Scheierilor” la cale, acum când nu o mai crestează nimeni, iar pânăce a fost la conducerea acelei biserici, la oala cu carnea, habar n'a avut să inițieze comitete de

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralizatoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fl.

A apărut în editura „Unirei.”

„acțiune“ pentru trocarii broșoveni. Croni-
nicarul „or“ face — adică ar vrea să facă
— pe protectorul uniților contra cui? contra
cui? contra fericitului mitropolit Vancea
(risum teneatis)! Apoi mai vrea cinstit dsa,
să ferească pe uniți de „porniri separatiste
și de antipatie reciprocă neîmpăcată“. Dar
dacă dsa, dl „or“ ar fi capabil de a împăca
pe cineva, s'ar mărgini a împăca mai întâiu
pe colegii și coreligionarii săi din Brașov,
toți gr.-ort. pe cari va admite (mai ști?) că
nu eu i-am certat și desbinat așa că sunt
de risul altor națiuni din Brașov; și despre
asta am cea mai evidentă probă chiar
ziarul „Deșteptarea“ care abia și-a deschis
ochii și să ține în drept a lovi în dreapta și
în stânga, lovind apoi și în mine care nici
odată nici un rău nu i-am făcut, pe cum
n'am făcut nimăru.

Da, să încerce atât cronicarul „or“
cât și consoțul său „p“ și toți fărtații dela
„Deșteptarea“ în „interesul înaintării nea-
mului nostru (dar nu numai a celor din
Schein) ca acestor porniri păgubitoare (no-
tabene: desbinării din sinul fruntașilor gr.-
or. dela biserică S. Nicolae din Scheiu, cer-
turilor și antipatiilor dintre ei) „să se pună
din bună vreme capăt“, o zică și eu și cu
mine toată lumea bine simțitoare; dar dureri
că pe câtă vreme „Deșteptarea“ voește să
împace lumea cu puterea ori cu teroarea,
aceasta nu-i va succeda curând; iar nouă
uniților, cărora protecția „Deșteptării“ nu
ne folosește, iar ocara ei nu ne impune, să
ne dea bună pace.

Moise Brumboiu,
paroch, catechet și administrator
al filiei gr.-cat. Brașov.

MAI NOU.

Numărul deputaților naționaliști a
crescut cu unul: la balotajul ținut azi
la Chisineu, a reușit **Russu și-
rianul.**

Noutăți.

Conferențele meseriașilor. Duminică
în 5 Februarie am avut fericirea să auzim
două lecturi. — În fața unui frumos număr
de măiestri tineri și bătrâni și alor câteva
dame Dna Elena Trifan ni-a întretinut cu
o frumoasă lectură cu titlul: „mamelor
române“. — A relevat multe bune sfaturi
pentru creșterea băieților. Lectura doamnei
Trifan a fost ascultată cu plăcere. —
Dl contabil Muntean ni-a plimbat prin
tainele cambiilor dându-ne povești bune
din sfera acestei teme. — A fost și-o de-
clamație reușită — Proxima conferință să
va anunța.

Dela Tulgheș Primum următoarele
șire: Spre scopul înființării unei biblioteci
poporale s'a aranjat în 8 Ianuarie a. e.
adecă a doua zi de Crăciun o petrecere
poporală în sala școlii române din comuna

Tulgheș situată la frontiera României.
Considerând că pe lângă scopul mareț ce-l
avea defint petrecere, astfel de petreceri
au darul a ridica atât moralii cât și gustul
și alături frumos s'ar fi așteptat cu tot
deșul și frumozii acestei comune să se
fi prezentat în corpore. — Să sperăm însă
ca în viitor nu vom fi înșelați în aceste
ale noastre juste speranțe. Laudă și rec-
noscință însă cuvine atât bravilor noștri vecini
Corbeni. — cât și învitatelor și prea stima-
telor familii române de înființari din vama
Priseccani (România) cari prin prezenta lor
au contribuit foarte mult la răsădina petrecerii.
Mulțămite îi compet și dlui I. Hurubean
și pe stimatelor soții pentru preveni-
toarea și buna primire cu cari au binevoit
a ne onora pe toți, — răsplătească-le bunul
Dumnezeu însuși care cu atâta drag au
fost atât de buni a jertfi pe altariul na-
țiunii noastre mult iubite. Încasările au
fost 82 coroane 10 fil. — apesele 30 cor.
72 fil. rezultând deci venit curat de 51 cor.
68 fil. cari se vor întrebuința în scopul
perfit. Că suprasolviri au încurs dela
Dnii: Aug. Dobrea 3 cor. G. Ciobotariu,
G. O. Iar. Vasilie Ciuriga și Aurel Z. Ni-
colescu câte 2 cor. I. Mera, G. Trif. M.
Ista, P. Grama, I. Greș și V. Mazere câte
1 cor. și En. Dregan 40 fil. Primească do-
natorii și pe această cale sincerele noastre
mulțămite. Tulgheș la 25 Ianuarie 1905
pentru comitat **A. I. Nicolescu, ca-sar.** —
Tot în parochia Tulgheșului, pentru delă-
turarea multor neajunsuri, s'a plănuit înfiin-
țarea unei „Biblioteci populare“ cinștite.
Concursul efectuos al dlui Aurel Nicolescu,
zeișul comerciant și totuși „practic“ filan-
trop, prin aranjarea unei petreceri populare
— inteligente, carea spre scopul indicat nea
rodit peste 50 coroane ne face să sperăm
că biblioteca va fi vrednică de porecla ei.
Însotască recunoștința noastră pe dl Nico-
lescu, pe participanți și pe suprasolvitori
Senatul.

Convocare. Membrii reuniunii „Maica
Domnului“ a femeilor gr.-cat. pentru decora-
rea bisericii din „Noni-roman“ prin
aceasta să convoacă la I. adunare generală
ce să va ține în 15 Febr. st. n. 1. Des-
chiderea adunării. 2. Raportul despre activi-
tatea comitetului și averii reuniunii. 3.
Alegerea unei comisii de 6 pentru cen-
zurarea raportului de sub nr. 2. 4. Raportul
comisiei. 5. Statorirea bugetului pe 1905
prezentat de comitet. 6. Alegerea alor 2
bărbați de încredere în comitetul administra-
tiv. 7. Alegerea alor trei membri în comisi-
nea verificatoare. 8. Evenuale propuneri. 9.
Închiderea adunării. Nou-român în 1 Febr.
1905. **Maria Bonca** prezidentă. **Alexandru
Bugner** secretar.

**Petreceri. Reuniunea pompierilor vo-
luntari din Blaj,** ținută la Balul, ce-l va
aranja Sâmbătă în 18 Februarie st. n. 1905
în sala cea mare a „Hotelului Univer“. —
Meserieșii Români din Turda, invită la
Petrecerea împreună cu teatru ce-o vor
aranja Sâmbătă în 18 Februarie st. n. a. e.
în sala cea mare dela „Hotelul Europa“. Veni-
tul curat e destinat pentru ajutorarea
invățăcelor de meserii lipsiți de mijloace.
Să va preda pieza teatrală „Sâmbăta
morților“. Acțiunea se petrece în comuna
Doinești în timpul de față, iar în pauză să
va juca „Călășerul și Băntu“.

Necrolog † **Vasile Mera de Habie,** notar
care, în pers. și proprietar a repausat în
urma unui morb greu și îngelungat în 30
Ianuarie st. n. a. e. în anul al 57-lea a
etății sale. 32-lea a fericitei sale căsătorii,
fiind împărțit cu sa. taine a muribunzilor.

† **Iuliana Dredcan n. Cartice,** preoteasă
văduvă în Tirșolt, a murit în 26 Ian. a. e.
în state de 75 ani și 18 ani a văduviei
sale după un morb lung suportat cu ade-
vărată resignație creștinească și provă-
zută fiind cu sa. sacraminte a muribunzilor.
† **Stefania Lembuș n. Bruchental,**
soția preotului din Remetca, dice. Gherla,
a reșinat la 4 Februarie st. n. în al 32-lea
al etății și 12 lei an al fericitei căsătorii
dopă un morb scurt și suferit cu pacință
și provăzută cu sa. sacraminte ale mari-
bunzilor.

Odihnească în pace!

În grădina de pomi a fondului
basilican din Blaj se află de vân-
zare ultoi de meri, peri, cireși etc.,
dela 3—4 ani. Cine cumpără deodată
peste 25 bucăți, capătă bucata cu
60 fileri.

Tot acolo se mai află viță de
vie ultuită în riparia portalis de
felurite soiuri: Risling italian, smi-
gheră (rom), fetești. Miia de clasa
I. vin risling și smigheră se vinde
cu 200 cor. iar din cei fetești cu
220 cor. Pachetarea, spedarea și
porto comandai cade în sarcina
cumpărătorului.

Cumpărătorii să se adreseze la
Admin. Cent. Capitulară în Blaj.

Blaj, 18. 1905.

(48) 3—20

Cumpărați

Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Concepțiunea nepătată.

(Continuare și fine.)

DI Botiș spune, că toată biserica neunită nu crede concepțiunea nepătată, căci are asigurată unitatea credinței. — La argumentele favorabile concepțiunii nepătate luate din biserica neunită, ce le-am publicat în numărul trecut, mai adaug următoarele două. *Leo XIII*, pe care așa de frumos l-a parentat. „Cuvântul adevărului“ din România (cfr. *Unirea*, 1903 nrul 38 p. 379.), a edat o enciclopedică „*Orientalium dignitas*“ 30 Noemvrie 1894, în care spune, că biserica orientală totdeauna a mărturisit credința despre concepțiunea nepătată. La aceasta i-a răspuns patriarhul Constantinopolului, *Anthimos*, (circularul lui a apărut în *Εκκλησιαστική Αληθεια* Septemvrie — Octomvrie 1895), arhiepiscopul din Smirna *Vasilie* (circularul a apărut în „La terre sainte“ an. 1895 p. 278), cari spun, că n'are drept *Leo XIII*. Aceasta se încearcă să-o probeze și „*Cerkovnyâ Vedomosti*“ (cfr. „*Etudes*“ an. 1898 p. 742). — Celalalt caz următoriu: În anul 1661 a edat Alexandru o constituțiune („*Solicitudo omnium ecclesiarum*“), în care vorbește despre concepțiunea nepătată. Conzulul francez Baron din Aleppo (Siria) a chemat la sine pe trei patriarhi și un episcop, neuniți toți, și și alți preoți neuniți învățați, totodată și pe jezuitul Besson, pe care l-a rugat să cetească, să explice și să probeze concepțiunea nepătată din bulla lui Alexandru VII. Acesta a satisfăcut cererii în limba arabă și greacă, și apoi a întrebat pe prelații convocați, ce credință mărturisesc bisericile lor? Prelații și cu preoții ce erau de față au vorbit între sine despre lucru, au cercetat cu de amăruntul cărțile liturgice, și sfinții Părinți, și apoi au zis, că aceea e credința bisericii lor, carea o scrie Alexandru VII. în constituția amintită. La rugarea lui Besson despre aceasta au făcut un document, în care să zice „*testamur hanc fuisse constantem sententiam Ecclesiarum omnium et popularum orientalium circa immunitatem Virginis beatissimae ab omni originalis peccati labe*“. Acesta l-au subscris; „*Ignatius Andreas Patriarcha Antiochenus nationis Syrorum, confirmo hanc sententiam orthodoxam, dominam nostram Virginem purissimam S. Mariam, semper liberam extitisse et immunem a peccato originali, uti, explicuerunt antiqui ss. Patres longe plurimi, magistri Orientalis Ecclesiae*“. Aceleași cuvinte le pun după subscrierea numelui: „*Macarius Patriarcha civitatis Antiochae Magnae*“, „*Cachadour Armenorum Patriarcha universaque nostra natio*“, „*Dionysius Archiepiscopus Behenem*“. Cfr. *Civiltă Cattolica* serie IX. vol. XII. pag. 544 — 546 — Ce zici dle Botiș, oare acestea două documente oficiale, cel din urmă autenticat de conzulul respectiv, mărturisesc una și aceeași credință? — Și de acestea mai am în depozit, așa despre s. Scriptură, păcatul original și Filioque.

Un fapt ti poate cădea cuiva greu, dar acela nici când nu poate fi învinuire gravă și nebazată, și nici nu lovește în simțul și

convingerea religioasă. Decumva socotește DI Botiș, că ceace am zis eu, nu e adevărat, cerce să argumenteze contrariul, și nu aducă motive nationale, căci acestea nici când nu sunt în stare să probeze adevărul ori neadevărul cutărui lucru. „Bunul simț și frățietatea atât de mult accentuată și întărită la nenumăratele ocaziuni mari ale neamului nostru“ nu știu, cum de i-au permis dlui Botiș să ne poreclească credința noastră „proclamarea solemnă de dogmă a rătăcirii“, cred că fraze de acestea nu poate afla în articolul meu.

Combată-mi dl Botiș articolul meu cum să cade, cu argumente vrednice de un *Dr.* și atunci stau de vorbă cu dânsul, altfel nu, fac „lucru în zădar“. *Ioan Bălan.*

Ps. În numerii 51 și 52 din „Biserica și Școala“ publică unul, ce nu să subscrie, învățătura bisericii neunite cu privire la concepțiunea nepătată, decopiindu-o din cartea apostatului Guettée. Ei bine dle, așa de bine stați Dvoastră cu literatura bisericească, încât dogmaticile vă sunt scrise de apostatii nostri? Odată au apostat 12 preoți francezi, cari apoi s'au făcut anglicani; despre aceștia a scris un confrate de al lor anglican, următoarele: Că Papa își mătură casa, bine face, dar facă bine și nu arunce gunoiiu la noi în casă. — Guettée e unul, care a părăsit steagul, căruia i-a jurat credință, pentru astfel de ostași „*Dienstreglement*“—ul are un paragraf ce spune că acestia trebuie împușcați. Cu astfel de criminali nu stau de vorbă. — Citatele ingrămădite, ce să aduc în acei doi numeri, nu le pot lua în considerare, căci în un operat, unde vrei să argumentezi ceva, nu așa să citează. Fii bun spune ce ediții ai folosit din sfinții Părinți, astăzi cea alui Migne să folosește de toți teologii, rar să folosească altele, și acestea numai de cumva sunt mai bune, cum e de es. cea Maurină a sf. Augustin.

De altfel citatele acelea ușor se pot explica, din celea ce i-am răspuns dlui Botiș.

I. B.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

(Continuare și fine.)

Bordier: Scumpul meu Pioux vechiul meu prietin! Nu cutează omul să facă rău la o mică păsăruică, pe care o ține în mână, pentru că simte în ea o inimă, care palpită și o destinațiune, care are dreptul de a ajunge la țintă. Și tu care ești un om inteligent și bun, plin de sfințenie, de viață, de virtuți, constituit ca se guști încă multă vreme din lumina dulce a soarelui, se faci din tine un pachet de carne inertă și sângerândă? Oh! această visiune, mă neliniștește de câteva săptămâni. Eu nu vreau aceasta, eu nu voi lăsa ca tu să mori.

Preotul: Eu primesc soartea mea, prietini mei încă trebuie să o primească.

Bordier: Tu nu trebuie să mori! Tu nu trebuie! nu! nu! Adevărul vine totdeauna

la lumină, cât de târziu se va cunoaște nevinovăția ta. Cugetă la greșala fioroasă, la desperarea nevindecabilă a acelor, cari au comis greșala a cărei victimă ești tu, dacă nu să poate altcum repară mai mult. Tu nu ești îndreptățit ca să le expui conștiința la atari torturi.

Preotul: Nu-mi stă în putere să împedec această.

Bordier: Dar religiunea ta împedecă sinucidiul, ea cere ca tu să-ți aperi viața. Un cuvânt ar fi de ajuns, ca să te mântuiască, tu cunoști acest cuvânt, tu trebuie să-l zici.

Preotul: Religiunea mea oprește ca să ne lipsim de viață pentruca să incugiurăm năcazurile, dar ea ne poruncește tot odată ca mai bine să ni-o jertim, decât să ne tradăm credința.

Bordier: Dar totul este absurd. Eu nu cred nici în mântuirea sufletului, așa cum o înțelegi tu, nici în meritul mărturisirii și prin urmare nici în necesitatea de ași păstra secretul. Eu nu cred alta, de cât un lucru și acela este că nedreptatea este detestabilă și fioroasă, iar aceea, ca tu să mori, e nedreptate. Tu ești nevinovat și un mijloc de scăpare este și dacă Dumnezeu te oprește ca să-l folosești, acesta este un Dumnezeu înfiorător.

Preotul: Nu întristă ultimele momente ale amicului tău, nu blăstăma. Eu am examinat cazul cu Episcopul nostru, nu este nici un mijloc de scăpare. Eu mă liniștesc liniștește-te și tu.

Bordier: Nu! Tu ai făcut rău, că atât de tare ți-ai pus în mine încrederea. În deșert, eu nu pot să consimesc cu scrupulii tăi. Dacă tu nu-mi ierți, dacă tu mă vei uri în restul vieții, eu te voi salva în contra voinții tale; dacă tu nu voiești să denunți pe asasin, eu sum acela, care-l voi denunța.

Preotul: Și pe cine vei denunța?

Bordier: Nu-mi este deja greu a găci, cine trebuie să fie... Acesta e...

Preotul: Nu pronunță nici un nume.

Bordier: Și pentru ce nu?

Preotul: Unde sunt dovezile? Tot, ce poți spune Iustitiei este că eu te-am înștiințat, că cele 12000 franci, prin mijlocirea ta, să vor restitui eredului lui Fenaille. Dar ce probă ai, că aceeaș restituire va avea loc? Iustitia m'a judecat vinovat, cum voiești tu dară ca să atribui m'ai multă importanță acestei denunțări decât protestărilor mele că sum nevinovat. Ea nu va vedea în aceasta altceva decât invențiunea unui condamnat, care cearecă a să reculege în momentul când să urce eșafodul, ea nu ar băga aceasta în samă. Ca să dai mai mare pond descoperirii tale, fiindcă m'ai văzut ocupându-mă cu Bressaudeștii, vei innădi în aceea numele lor, pentru că numele acestor nefericiți ți-a fost pe buze?... Însă sub acest nume, tu n'ai decât suspiciuni și tu vezi din întâmplarea mea, la ce erori pot să conducă suspiciunile. Vrei tu să te expui la aceea, ca cu nefericirea mea să lovești alt nevinovat? Eu ți-am vorbit mai înainte cu toată sinceritatea cum am dispus în un testament, pe care-l vei ceti numai după moartea mea, vrei deci să tradezi încrederea mea? Cu ce îndrept pretinzi a ști, mai bine ca mine, ce am eu de făcut? Lasă-mă dară să decid eu însumi peste soartea mea.

Bordier: Ah! tu ești sublin, nesimțitorul meu amic!

Preotul: Bordier, aduci-ți aminte de disputa noastră ultimă de acum trei luni? Eu ți-am cerut cinci minute pentru a arăta falsitatea teoriilor tale, ai acum lipsă de aceasta? Poți tu admite aceea, că după oșă fod nu va mai fi pentru mine decât noapte și nimic; că eu nu voi afla dincolo pe Dumnezeu în care sperez, și că nu există altă lume, în care un devotamânt, ca al meu să fie răsplătit? Conștiința să nu fie altceva, decât o înșelăciune monstruoasă, când eu crezând că-mi jertfesc viața pentru adevăr, n'as jertfi-o pe aceea decât pentru o fantomă a închipuirii mele? Răspunde-mi, eu pretind dela tine aceasta! Crezi tu că eu pentru nimic, îmi dau viața?

Bordier: Nu! Noi suntem făcuți pentruca să îndeplinim aceea ce cunoaștem că ni-e datorința să îndeplinim. Asta este noblețta destinului nostru. Eu nu înțeleg lipsa jertfei tale, și pentru aceasta amicitia mea a dorit să te scoată dela moarte, eu însă nu sum deloc convins despre aceea, că dacă tu rămâi devotat credinții tale, îndeplinești aceea ce este adevărată lucrarea omului, și că tu, nu ești sedus.

Preotul: Amicul meu! fratele meu! mă lași să mă duc la moarte, fără a-mi face bucuria de a te scoate din rătăcire?

Bordier: Eu nu fac altceva, decât ceace faci tu. Eu sum fidel credinței mele! Nu mai insist (La ușă se aude larmă.)

Preotul: Hei durere! Eu nu mai am timp, dar din înălțime eu voi priveghia peste tine și dacă Dumnezeu va asculta rugăciunile mele, își va întinde mila sa peste tine.

Bordier: (cuprins de lacrimi) Ah! în momentul, când te pierd, mi-se pare că nu te-am iubit destul. Adio! (Ei să îmbrățească.)

Preotul: La revedere!

Scena IV.

Acciași, întră Procurorul general, Spiritulul închisorii, Ghădele și doi ajutători.

Procurorul general: Pioux, fii curajos! Recursul dtale a fost respins, cererea de agratare n'a fost admisă. Dacă mai ai ceva de spus, eu am venit să te ascult.

Preotul: Eu la oameni am spus totul, ce am avut de spus.

Procurorul general: În cazul acesta, oara altimă a Dtale a sosit. Lasă ca să fi condus fără resistință nefolositoare. (Spiritualul se apropie, preotul îl prinde de braț.)

Preotul: Eu sum preot, Domnilor. (Ghădele și adjutanții lui se pun pe lângă el. În momentul când vreau să iasă, Francisca apare la ușă.)

Scena V.

Acciași și Francisca.

Francisca: Lăsați în pace pe acest om, acesta este un sfânt. Adevăratul vinovat și-a luat pedeapsa. Ne mai putând purta muștrările de conștiință, el s'a sinucis!

Procurorul general: Ce se însemne o aculare atâta de târzie contra bărbatului Dtale?

Francisca: Faceți perchisițiune la noi, acolo se vor afla cele 12000 franci în bilete de bancă, pe cari le-a furat dela Fenaille. Această probă vă va conviuge.

Bordier: Domnule procuror general Această femeie sigur vorbește adevărul. Ea sosește tocmai în momentul, potrivit, ca să salveze jnstiția de o eroare înfiorătoare. Suspindeți executarea.

Procurorul general: Domnule! Eu îmi cunosc datorința. (Face semu ghădelui ca să se retragă. Cătră Bordier): O nouă anchetă, se impune evident. (Preotul stă enfundat în gânduri. Bordier merge cătră el cu brațele deschise.)

Bordier: Ei bine?

Preotul: Acest nefericit de Bressaud, s'a indoit de bunătatea lui Dumnezeu.

Bordier: Dacă acest mizerabil a avut oarecând o datorință de Implinit, atunci aceea a fost, ca să descopere nevinovăția ta. Ah! Să ne bucurăm acuma fără părere de rău, că astfel s'a întâmplat!

Românii din America.

Publicăm azi o altă colecță făcută de **Ioan Țărean** din Hosman, emigrat în orașul Aliantia din statul Ohio. E aceasta o nouă dovadă, că ori cât de departe ar fi țaranul nostru de vatra sa, nu și uită de biserica și școala din satul său natal.

Suma întregă după valuta noastră e de Cor. 284.22.

Ioan Țărean din Hosman 1 taler. Pentru Părinții lui, Toader și Măruța 100 cent. Simion Clotian Hosman 2 taleri. Costica Ioanes și părinții lui Hosman 1 taler. Lazar Ursu din Pianu-de-sus George Gaja din Bertan câte 25 cent. George Șarban din Brateiu, Stan Marghiton, Avram Colnic din Pianu-de-sus, Avram Borza din Romos, Iacob George din Viștea-inferioară câte 10 cent. Roman Petrascu din Viștea-de-jos 15 cent. Matheiu George din Viștea-de-jos 10 cent. George Sandu din Viștea-de-jos 15 cent. Visamu Coste din Feldioara 10 cent. Alexandru G. Cârjă din Viștea-de-jos 15 cent. Galation Bârsan din Corbi 20 cent. Tănăsă Babă din Noul-rom. 25 cent. Ioan Spiridon Viștea-inf. George Șteu Bucerde-rom. câte 10 cent. Ioan Bogdan. Ioan Burja. din Nucet câte 25 cent. Ioan Dionică Rociu Nucet 20 cent. Nistor Bobeș din Sâmbăta-inferioară 20 cent. Petru Cârjă. Moise Po a din Viștea-de-jos câte 10 cent. Alexandru Simion din Breaza 10 cent. Ioan Filip din Biertan 15 cent. Ioan Vlăduț din Valhid 15 cent. Iosif Bologa din Marpod 25 cent. Ioan Rusu din Bogaciu 10 cent. Vasilie Bağara Ioan din Hărănglavu 20 cent. Adam Costea din Sâmbăta-de-jos 25 cent. Nicolae Rusu din Bogaciu 50 cent. Nistor Comșa din Voila 25 cent. George Dragoș diu Dridif 20 cent. Danilă Ios. Gabor din Voila 20 cent. Vasilie Gabor din Voila 15 cent. Radu Streza din Dridif 15 cent. Ioan Opriș 10 cent. Dionisiu Marcu din Scoreiu 15 cent. Ioan Morărescu din Scoreiu 25 cent. Ioan I. Boieriu Teleki-Recea 25 cent. Ioan Vulcu din Scoreiu 25 cent. Nicolae Bârsan jun. Nicolae Bârsan son. din Moșna câte 25 cent. Vasilie Albu din Moșna 15 cent. Vasilie Deac din Moșna 25 cent. Achim Urdă din Moșna 15 cent. Ilie Munteanu din Moșna 25 cent. Ioan Muntean din Moșna 20 cent. Achim Deacu, Ioan Cocos, Ioan Urdă din Moșna câte 25 cent. Petru Jaru din Fofeldea 25 cent. Nicolae Deac din Moșna 13 cent. M sail Bârbat din Ucca-de-sus 10 cent. Zaharie Soneriu din Trapod 1 dolar. Ionaș George din Saroșul-ung. 25 cent. Ioan Banciu din Zlatna 30 cent. Nicolae Hotea Zlatna Ioan Lungu din Bogaciu câte 25 cent. Oprea Blchutuțiu d n Viștea-inf. 15 cent. Simion Daneș Viștea-inf. Ioan Botea din Sâmbăta-

sup. Jenciu Gabor din Voila, Isarie Groapă diu Viștea-inf. câte 25 cent. Nicol. Mihet Ricisdorf 10 cent. Ioan Stanciu din Viștea-inf. Natu Hotea din Zlatna, Toader Șandru diu Viștea-inf. câte 25 cent. Sim. Iosif Șerban, Ioan S. V. Gabor câte 20 cent. Parachiva Costea din Sâmbăta-inf. Moise Șerban, Moise M. Șerban din Voila câte 25 cent. Spiridon Bogdan din Sâmbăta, Colmi Ghiuri din Șulumberg, Ioan Stregea, Samson Stregea Toader Ofrim, Ioan Drăgan, Ioan Garung, Ioan Streg-a, Vasilie Harstu, Ioan Stregea, Zevedeu Opriș din Dridif câte 10 cent. Filon Surdu din B gaciu. Iosif Giurca, din Roșia-sas. Filon Crișan din Hărănglav. Și pentru a lui soție Maria Crișan câte 25 cent.

(Va urma).

die

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială.

- Floricele de câmp, de A. C. Domșa . 1.—
 Cântece, Sabo 1.—
 Visuri trecute. Ciura 1.—
 Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . 2.—
 Geniū pustiū, Eminescu 2.—
 Drumuri și orașe, Iorga 2:50
 Poesii de Alexandri. 3.—
 Teatru I. H. Alexandri á 1.50 . 3.—
 Vers și proză Alexandrescu . . 1:25
 Novele A. Brătescu-Voinesci . . 1:50
 Liter. pop. Eminescu. 1:50
 Ciocoi N. Filimon 1:50
 Legende și basme Ispirescu. . 1:50
 Povești, I. Creangă 1:50
 Vorbe înțelepte A. Popoviciu. . 1:50
 Vatra Părăsită Slavică 2.—
 Din Bătrâni 2:50
 Eminescu și Coșbuc de Alexandru
 Ciura. 1.—
 Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu . 1.60
 Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunca, Prețul 3 coroane.

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil. ab totașă.

Poșta Administrațiunii.

Am primit și culetăm abon. dela:
 Poiuța pe anu 1892.—1896. Vișeu-de-jos pe 1905 sem. I. Reun. Ticovanul-mare pe 1901 sem. I. Vesens pe 1904. Birghiș pe 1/12 1904—1/12 1905 Bouțarul-super. pe 1903 și 1904. Șeulia-de-câmpie pe 1905 Dâmb p. 1904 Silvașul-infer. pe 1905 sem I. Chira-leș pe 1905 sem. I. Cehalul-rom. pe 1903 și 1904. Andrasfalva pe 1904 Valioara pe 1904 Felső-Sebes pe 1904 Blugea pe 1905 sem. I. Șard (A. Italia) pe 1904 Hamba pe 1904 Riciul-de-câmpie pe 1905 Lăposbánya pe 1903 Gișasa-super. pe 1904 Sănmărtinul-sărat pe 1904 Dezmir pe 1905 sem. I. Dateș pe 1 99 Lumpeni pe 1905 M. Ny. Oradepe 1905 C. H. Roșia pe 1904 sem. I. Săngel pe 1903 și 1904 Sibiu pe 1904 sem. 2-lea și 1905 sem. I. Micuș pe 1905 I. R. Orade pe 1901 sem. 2-lea și 1905 sem. I. Bernade pe 1905 Oarda-de-sus pe 1900 diu 1 april, până în I. Noemvrie. Binevo este a ne trimite și restanța de anucia în coace. Ofenbaia pe 1904 Chișeș pe 1899. Vă rogăm și pentru restanța anilor următori. Ill. Epp. Orade pe 1901 sem 2-lea și 1905 sem. I. Tritul-infer. pe 1902 I. M. Lugos pe 1905 Dichigul-de-jos pe timpul diu 1/3 1904, până în 1/3 19 5. Micloșlaca pe timpul diu 1/3 1903 până în I. Noemvrie 1904. Lopa-dea-rom. pe 1903 Ascileul mare, Calacea, Checiș, Chechekuta, Căki-Gorbó, Fizeș, Gălgán, Panticeu, Sănmihailul-deșert, Sotelec, Ugruș, Vaidalaza pe 1904 și Tihău pe 1904 sem. I. Măgina pe 1904 Silha pe 1905 sem. I. Casina. Șimleu pe 1905 sem. I. Nandra pe 1901 sem. 2-lea și 1905 sem. I. Plătirea di 26/2

1904 a fost iarăși pe 2 semestre; cea din 11/2 1903 a fost pe 3 semestre; și de aici provine trecerea de pe un an, pe altul. *Cecălaca* pe 1904 *Ortelec* pe 1905 sem. 1. *Sangiorgiul-de-Meseș* pe 1904 sem. I. Plătirea din 16/3 1904 a fost pe 1901 sem. 2-lea, pe 1902 și 1903. *Muntele Băișoarei* pe 1895 sem. al 2-lea și 1896 sem. I. Vă rugăm și pentru restanța anilor următori, pentruca să le mai impuțineze din ea. *Ilembac* pe 1903 *Milășel* pe 1905.

Posta redacțiunii.

L. A. în T. Mulțumită pentru celea comunicate, credem, că s'a făcut cele ce le doriți Dvoastre. V. D. în Ș. Vor urma pe rând, pentru limpezirea situațiunii.

I. P. R. în R. Ați uitat a mai adauge la tristecele constatări și dăscălii poporului, căci pe când pro-

cedura celor dintâii e explicabilă până la un punct din considerații pur personale, pe atunci a celorlalți pe cari direct îi amenință pericolul de nimicire, nu pot da nici o explicație a procedurii lor. Ar fi bine curățite toate buruienile. Am primit foia trimisă.

I. E. M. în D. Ți-am primit scrisoarea, affă însă că de purtarea Diale în chestia alegerilor s'a scandalizat toți prietenii de aci, cari te considerau de om modern, cult și independent; car. Iar în cât pentru promisiuni, aduți aminte de judecata aspră ce i-se face lui Irod pentru capul lui Ioan Botezătorul. N. V. și I. P. În numărul acesta n'a mai fost loc.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

(5) 1-52

Iulius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) str. Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și argint, — tăcămuri din argint, recuise de aur și argint pentru biserici.

Cel mai mare deposit din Ardeal

Mare deposit de sticle măritoare, ocheane și binocle

Comandele se eșcută numai pe lângă rambursă.

• Reparările se eșcută prompt și eftin. •

Cumpăr eventual schimb cu cel mai mare preț curent obiecte vechi de aur și argint și petri scumpe.

La cerere trimit franco și gratis Prețurent ilustrat.

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru remontoir din argint, cu acoperișuri duble de o construcție puternică și trainică, costă 7.50 coroane.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofticeii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei sêci. Vindecă sigur și repede. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de ose, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetrânite bôle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsapari. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, amețeli, du reri de cap și altele. Decî cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandez Laxbonbons zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ru sice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mână. Articoli cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întarirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din bransă. Tôte forțe Ieftine. Faceți întrebare și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászvárós, iskola tér 41.

47 (4-10)

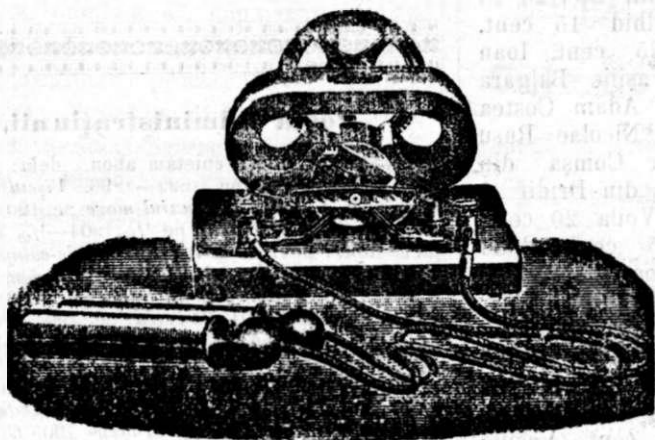
EȘTI SLAB?

Voiesti să fii tare? — Voiesti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiesti să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre într-o mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari suferă de *stomac*, *reumatism*, *morb de nervi*, *dureri de spate*, *de cap*, *de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

Nu se poate în deajuns sfătui oamenii slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înouiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.